

Ч. 9.

Видавництво Тов. „Просьвіта“.

НА ВІДПУСТ ДО КИЇВА

КОМЕДІЯ в 3-ох ДІЯХ.

Написав
П. Стеценко.

Ціна 30¢

З друкарні Тов. „Просьвіта“
46 E. 7th St., New York, N. Y.

— 1918. —

Ч. 9.

Видавництво Тов. „Просьвіта“.

НА ВІДПУСТ ДО КІЄВА

КОМЕДІЯ в 3-ох ДІЯХ.

Написав
П. Стеценко.

Ціна 25¢

З друкарні Тов. „Просьвіти“
46 E. 7th St., New York, N. Y.

— 1918. —

... НА ВІДПУСТ ДО КІЄВА.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Явдоха, жінка Івана.

Гаврило, старий москаль. /

Іван, його зять.

Анна, їх дочка.

Петро, муж Анни.

Максим, хлопець Івана і Явдохи.

Одарка, служниця Івана.

Єгор Платонович, дяк.

Янкель, жид.

Листнош.

Дієть ся в селі близько Канева.

Всі три дії, селська хата.

ДІЯ ПЕРША.

Ява І.

Явдоха і Іван на сцені.

Явдоха (коло печі). Ой господи, як тяжко жить становить ся на світі, маючи такого чоловіка як мій. Сама все роби, порядкуй хазяйства доглядай, а він тобі тільки їсти та спати і більше нічого не знає.

Іван (сидить коло стола . А ти думаєш щоб чоловік жив, не їв та не спав? Алеж ти сама спиш і нівроку тобі їси як слід.

Явдоха. Хйба я кажу щоб чоловік не їв та не спав? але треба щоб чоловік і робив, а не так як ти, тільки знаєш їсти і спати, тай зятя ніжити.

Іван. Та що се тобі стара, жалко може тих пампушків, що оце я їм? Ну то на сама їж, а не їси ти їх, то я зїм, не викину їх в помийницю, цеж хліб святий.

Явдоха (сама до себе). Їж, їж, щоб ти луснув.

Іван (облизує палці). Що ти кажеш, стара?

Явдоха. Те що чуєш.

Іван. Ой, гляди стара, щоб я тобі оцею макітрою по голові не луснув. Ти мене доведеш до цього.

Явдоха. Ти мені луснеш? Та я тебе отсією кочергою так лусну, що тобі очі повилазять. (хоче бити кочергою).

Іван. Та я, та я, так Явдошко тільки сказав нехотя якось, а ти вже і справді думаєш, що я се зроблю! Не кричи бо, а то ще сусіди почують та позбігають ся на твій галас.

Явдоха. Нехай збігають ся, а тобі чого боять ся, що жінка лає? Хибаж це неправда, що я кажу?

Іван. В тебе все правда що ти кажеш, тільки я що кажу, то ні.

Явдоха. А коли, я тобі що брехала? — кажи — мовчиш?

Іван. Ну, не будемо згадувати що вже було, — нехай воно собі буде.

Ява II.

Вбігає їх синок Максим.

Максим (з яйцем в руці). Мамо! Ви казали, що там було двоє яєць, а там одно було і от я взяв.

Явдоха. Як одно? там було двоє?

Максим. Єй богу! — одно мамо.

Явдоха (кричить). Брешеш, ти батьківський лизун, ти такий як і батько, так само брехать мені почав. Скажи, ти одно до жида

відпіє, а може зять тебе за чим післав? Я тебе знаю, це не першина вже мені чутн, що ти яйці носиш. .

Максим (хоче утікти з хати і поступаєсь назад). Ні, ні . . . одно.

Явдоха. Куди ти тікати хочеш? Та я тебе. (бере за чуб, Максим плаче).

Іван. Та що і є ти стара хлющя беш! Може і справді тобі провиділось що там було двоє.

Явдоха. Та ще ти мені будеш казати, що я брешу? Ох горенько, не бачила і не чула такого чоловіка як у мене, замість того щоб дитину навчав на добре, то він ще навчає щоб матір обманював.

Іван. Та що ти стара від него хочеш? було одно тай приніс одно! Таж він не курка, щоб яйце зніс.

Явдоха. Кому ти голову забиваєш своїми казаннями. (до Максима). Кажн, де ти подів друге яйце, бо я тебе тут розірву. (бере за чуба).

Максим (кричить). Ай яй Мамо... (кидає яйце на підлогу).

Явдоха (з жахом). Що ти зробив?

Іван. Те що бачиш. Не захотіла одно брать, то деж він мав дівать? взяв тай розбив.

Явдоха. А щоб вас тут всіх чорти забрали, рвете мене на шматки. (вийшла).

Іван. Не плач сину, тай не дивуй ся матері, то вони так. . .

Максим. Їй богу що було одно. . .

Іван. Не божись сину дарма, я тобі вірю. але тепер не плач, бо вже і одного яйця не має.

Максим. Але в мене голова болить, мати за чуб сильно потиснули.

Іван. Ну, нічого сину, головка переболить, ти іди троха погуляй.

Явдоха (за сценою кричить). Та що ти, матери твоїй ніснають болячок, наробила, га?

Одарка (за сценою). То я нехотя, вибачте тітко. . .

Іван. Гм, моя канарпйка там вже співає. не може вона без того бути, щоб не причепить ся до кого небудь.

Максим (хоче іти в ті самі двері куди пішла його мама).

Іван (придержує). Ні не іди туди бо знов попаде тобі на горіхи. Іди на ці двері. (Максим пішов).

Іван. Ох горе, горе. От так живеш вік свій, а не так як чоловік. . . Все єсть, є що їсти і пити, єсть кому робити, ех, та пропали мої молоді літа з нею! Все думав, успокоїть ся старенька, придивить ся як люди живуть. Так де там! кричить, галасає і кінця не має. . .

Ява III.

Одарна входить.

Іван. Що там такого случилось, що тїтка так на тебе кричали?

Одарна. Я і сама не знаю за що. Кажуть тїтка що я мало роблю.

Іван. Не дивуй ся, Одарко, в неї такий звичай, вона на кожного нападає. А дїд сидить коло хати чи може куди пошкандибав?

Одарна. Нї сидить та люльку курить. Ой скажу вам дядьку що він багато тютюну курить, курить і спить тай курить. Він каже, що його в москалях навчили.

Іван. Мабуть, що так.

Одарна. Хиба в москалях учать непримінно тютюн курити?

Іван. Може й так. Бач не кида курить тай своєї московської шапки не кида, носить.

Одарна. А він щеї такий тютюн має, що от так під ніс підкладає. (показує двома пальцями під ніс).

Гаврило (кашляє за стіною). Відчини!

Ява IV.

Входить Гаврило, глухий і кривий, на кулях і з люлькою в зубах.

Одарна. Дядьку, чи йти мені до жида?

Іван. Чого до жнда?

Одарна. Тітка казали піти запитати ся, чи приносив Максим ему яйця міняти за мідянники.

Іван. Не треба, не їди, хоть і буде посплати она тебе, то ти не їди. Ось дай дідови попоїсти, бач в хату прийшов, мабуть їсти хоче, бо тітка розсердилася то і до вечера не прийде до хати.

Одарна. Ні, я не хочу до печі лїзти, бо тітка кажуть що я не так горинки ставлю.

Іван. Тітка, як московський барабан! Та ти її не слухай, Одарко.

Одарна. Е тітка сердиті, вони зятя вапного чуть вчора не били за те що казав, що вони не знають що є в книжці написано.

Іван. Та то й зять такий, він все про якусь науку заведе мову, що нігде ніхто й не знає чи є вона така на білім світі, та наука. Ну ти давай дідови їсти. (вийшов).

Одарна (Гаврилові на ухо). Діду, хочете Ви їсти?

Гаврило. Га? (з зубів випала люлька) чого?

Одарна. Хочете їсти?

Гаврило. Сісти? я сиджу.

Одарна. Ні я питаю, чи хочете їсти?

Гаврило А. . . Їсточки хочу. ех, ех, ех.

(куди Одарка обернесь, то він все за нею глядить).

Одарка. Ох старі, старі, і для чого чоловік живе на світі, як молодий то його і люблять всі, а як такий як отсей дід (дід прислухується), старе, глухе ні куди нездібний, аж жалко мені таких старих.

Гаврило. Кажеш, я нікуди не здібний? хе, хе, хе.

Одарка (з жахом). Боже. Заговорив. Що се, він глухий, чи це мені показалось так!

Гаврило. Ні, не показалось, не бійся моя ластівочко.

Одарка. То Ви не глухі?

Гаврило. Ні, ні Одарко, тільки гляди, нікому не говори.

Одарка. Або що такого? (в бік) Боже, я боюся.

Гаврило. Не бійся, не бійся мене ластівочко, я не глухий, хе, хе, хе. Я глухий як робить заставляють, але все чую та на ус мотаю. Е, розказав би я тобі багато ластівочко, якби не було нікого тут коло хати.

Одарка. Немає нікого коло хати, тітка пішли мабуть до жида. Ну, і сердиті тітка, мене ні защо лаяли.

Гаврило. Її добре в війську фельдфеблем бути, бо ще і до того має добрий голос.

Одарна. Яким фельдфеблем? я ще такого не чула.

Гаврило. Не чула, бо ти ще в москалях не служила, то і не знаєш.

Одарна. Що з того що ви були? Бачите, без ніг до дому прийшли.

Гаврило. Охо хо, хо, не так то воно ластівочко як ти кажеш, та ти мовчи і нікому не кажи! Я не кривий, то все я так для виду у-давав, для виду.

Одарна. А по щож ви це мені розказуєте, хіба я дочка ваша? Я служниця.

Гаврило. То то і є що не дочка, та я тобі і говорю. Слухай ластівочко, я тебе люблю, всею душею, люблю з того часу як я тебе первий раз побачив от тут, (кидає кулі, підходить і бере за руку) золото моє, жить без тебе не можу.

Одарна. Що Ви, чи Ви з глузду зіхали діду? (пручає).

Гаврило. Ні, ластівочко, це той котрий любить тебе всею душею, всім своїм серцем, котрий без тебе жизнь свою молоду погубить, (цілує її руку і трясеться). П'ятьдесят років уже як я цілував, а як хочеться, як хочеться цілувать та обнять. (хоче обняти).

Одарна (пручає його). Пустіть діду!

Гаврило. Ой, ой, не витримаю щоб не о-

біймити і не цілувати таке пухкеньке та мягеньке. . .

Одарна. Гріх вам діду! Сорому не має у вас, хиба можна так робить?

Гаврило. Не питай ся, чи можна чи ні! будь моєю (падає на коліна) все тобі віддам. все моє добро, моя ластівочка, навіть і медалі сі, що так дорого дісталсь мені, на віддаю тобі (бере медалі і вішає її на груди), на і маєтки які в мене були, всі тобі — (Одарка не бере) — чого не береш, не хочеш?

Одарна. Я боюсь, це вами нечистий так робить, це він вас так підкусує.

Гаврило. Ніхто мене не підкусив, я тебе люблю. (обнімає, Одарка не даєть ся. Іван ввійшов на двері і узрів що робить ся тай назад вернув ся).

Одарна. На що ви мене зачіпаєте? ще хтось надійде, встаньте. (в бік). От нещастє.

Іван (за сценою) Кахи, кахи. (кашляє).

Гаврило (схопившись. з одною кулею спішить до дверей).

Одарна. От от, моглиби застати і щоб тоді було. (ховає гроші), а їх треба заховати, бо запитають де вони взяли ся тут.

Іван. Чи ти не бачила Одарко (обзираєть ся), . . . того . . . як його . . . того . . .сокири?

Одарна (мете хату не піднімає голови).

Ні не бачила.

Іван (до публіки). Вона одна, хіба й собі поспробувать закохатись до неї? Вона молоденька, біленька, пухкенька як та квіточка. . . (потирає руки). Гарненька, гарненька, аж тепер я роздививсь що вона гарненька. То не то що моя стара мов жаба яка, а особливо як розсердиться. (плює). Та що тут жінку згадувать. Ну якже його почати? З якого боку зачинать говорить за коханє. Чоловік в москалях не служив то і не знає. . . Зараз цілувать або на вколішки впасти, якось не випадає. Ну, та хіба я дам наплювать собі в кашу? Коли той старий уміє залицятись а я ні? Ех, була чи не була не треба часу тратити. (іде до неї). Слухай Одарко, чи не той . . . і . . . і . . . як . . . його . . . той . . . той, ну . . . ну . . .

Одарна. Що таке дядьку?

Іван. Та той . . . Нічого . . . нічого, той. (в бік) Ну як його звати? Вона й можеб не відмовила зі мною любитись, алеж сьмілости нема в мене. Ех . . . єї треба пообіцяти нову спідницю, (до Одарки). Одарко я тобі хочу нову спідницю набрати, бо ти в мене добра робітниця, добра.

Одарна. Спасбі Вам дядьку, що ви мене жалієте. (кланяється).

Іван. Жалію, жалію, дуже я тебе жалію,

(до публіки), кажесть ся добре зачав, попав на ту стежку, що треба. (до Одарки). Яб то-бі ще де що сказав, та боюся щоб ти тітці не сказала.

Одарка. Що, Вп знаєте? що тітка на мене сердиті, ну то щож!

Іван. Сердита, дуже сердита на тебе. Але ти її голубко не бійся, я хазяїн, не вона, я, я.

Одарка. Вони на Вас теж кричать і сердять ся.

Іван. Я її не боюсь моя голубко, ... так тільки мовчу до часу. (побачивши медалі). А що се в тебе? що ти дідові медалі понадівала? хіба ти москаль? хе, хе, хе!

Одарка (соромно). Я, я, не почіпляла, вони самі (знімає і кладе) до мене почіплялись.

Іван. Як медалі самі до тебе причіпились? От чудасія.

Одарка. Еге, самі.

Іван. Самі кажеш?

Одарка (смутно голову впустила і перебирає фартушок).

Іван. Мовчиш? Не бійся моя голубко. — (радісно бере за руку) Я знаю що не самі, але нехай воно собі буде. Я, я, теж закоханий в тобі, жить без тебе не можу. (падає на вколішки) Голубко моя...

Одарка. Що ви дядьку? чи не сором вам

так говорити? встаньте, чого ви впади на вколівки передомною.

Іван. Доказати тобі, що я тебе люблю, люблю, жити без тебе не можу.

Одарна. Бійтеся бога дядьку. що ви говорите, в вас жінка і діти.

Іван. А до чорта жінку, я її не боюся і не люблю, я тебе люблю бігме, нікого не люблю крім тебе, все тобі віддам, тільки будь моєю. (хапає за руку).

Одарна. Чи ви при умі дядьку, що ви говорите!

Іван. При умі, голубко моя, при умі. Хтож би не міг полюбити тебе таку гарну, таку хорошу, хіба той, у кого кров холодна, той, що жити не хоче, а я ще хочу, і буду хотіти. Чого хоч від мене, все дам тобі, і все зроблю для тебе, тільки будь моєю.

Одарна. Встаньте дядьку, мені соромно бачити і чути таке від вас. Встаньте, бо хто застане.

Іван. Не встану, поки не скажеш що будеш моєю.

Одарна. Кажу вам дядьку, що зараз тітка надійде. Встаньте, ох, лихо мені...

Іван (сїдає). А я її не боюся, хоч і застане, скажу, що я тебе люблю.

Одарна (хоче підняти Івана).

Ява V.

Входить Явдоха.

Явдоха. Що це ви робите? Чого ти старий на вколішках ласни по підлозі? Га?

Іван і Одарна (суетять ся) Я, я, я, тут той стара — шукаю — тут той, той, як... єго... (показує на Одарку). Як єго... той... той... що той... (крутить рукою), той...

Явдоха. Що отой?

Іван. Та я й забув як зветь ся воно, той що ото ми шукали! Ага, іголку, іголку ми шукали.

Явдоха. Та за іголкою на вколішки попадали?

Іван. Але як би ти знала яка іголка чудова була, бігме такої другої нема, нема. Вона сама оттак стрикала, сама, сама стрикала.

Явдоха. А хтож її загубив? чи ти, чи може о я розява? (показує на Одарку).

Іван. Ні, ні, не вона, не вона, вона сама загубила ся, сама.

Явдоха. Як сама? (узірла медалі), а це що таке? Хто це смів брати заслуги батька?

Іван. Та це моя голубко, батько самі порозкидали, хотіли трохи прочистити.

Явдоха. А, то се вони для того параду прибірають ся, що це буде.

Іван. Для парадн, парадн...

Явдоха. То деж вони?

Іван. Деж вони? Звичайно, на сонце пішли погрітись. Ішли тай іголку згубили, а я їй ну шукати з Одаркою, а тут ти і входиш.

Явдоха. То се батько шили тай іголку згубили?

Іван. Батько, батько шили.

Явдоха. Е, то треба пошукати, де вона? (нагинається ся шукати), шукай Одарко, де вона. (всі шукають).

Іван. Ні, нема, лучше треба купить другу таку як була. Пошли зараз Максимма.

Явдоха (встає). А деж Максим?

Іван. Я не знаю, мабуть там десь.

Явдоха. Та він десь на вулиці отам, я його зараз пошлю. А ти іди до зятя, бо він мабуть нічого не робить, лежить та папір читає.

Іван (встає) Піду, піду, я його там нажену до роботи.

Явдоха. А ти іди на грядки, треба цибулю сапати. (Явдоха і Одарка вийшли).

Іван (зоглядає в двері, сміється) От одурив стару. Приходилось круто мені, нема що їй казати, але я не дав наплювати собі в кашу, найшлась як раз така мова як треба було. (радісно). Але Одарочка буде моєю, буде, хе, хе, хе, буде вона мене любить, буде. Ну, та

як би мене не любить! я ще як пострижусь та побриюсь, то я ще охо! го-го, парняга! (**Петро увійшов і здивовано дивиться на него**). то й молодому носа втру! Так вибівати му гопака (ногою показує). До такої Одарочки чоловік робить ся як молодий! (Петро пчихнув, Іван глянув на него і гордо пішов в другі двері). Ух, принесло його.

Петро. Що стало ся з моїм свекром, чи він без пам'яті? щось про Одарку говорив та про любов? ні, тут щось єсть? єсть якась закарлючка, требаб послідити за ними. Ще до танцю пускав ся, що отак ногою вифілював. (показує як Іван ногою робив).

Явдоха (входить і дивиться ся, що Петро робить). Що се ти зятику так робиш? сїмнайцять болячок твоїй матері, замісто того щоб робить ти ногами крутиш мов кінь на стайні!

Ява VI.

Входить Анна.

Анна. Мама не кричить так, то аж на двір чути як ви кричите і лаєте Петра ні защо, він же працює.

Явдоха. Працює, а ти спитай доню свого коханого чи він робив що сьогодні? а вже їсти прийшов та ногами викручуєть ся перед їд-

лом щоб більше натріскати ся. А щоб тебе скрутив той що в болоті живе, спокою ви мені не дасте. Дождалась я зятика, нема й що казати. (Явдоха виходить).

Анна. Петре? на що ти ногою крутив? танцював? хиба може згадав наше весіля?

Петро. Ні, я не згадував наше весіля, а бачив як твій батько отут пританцювував, то може він згадав його.

Анна. Батько?

Петро. Еге, батько.

Анна. Та що це кажеш? ти з батька смієш ся? Де батько до танців здатні? старим не до танців. Вони кажуть що і замолоду не танцювали, не то тепер на старість.

Петро. Я теж, саме думав, тільки не те я бачив. Як би ти бачила, ха, ха, ха!

Анна. Та що таке бачилаб?

Петро. Знаєш Анно, хоть вони тобі й батько, алеж щось вони собі задумали (тихо), з Одаркою.

Анна. Та що таке задумали з Одаркою? що тобі бог дав? таке говорити на батька? хиба вони тобі що казали?

Петро. Не казали, знаєш, я прийшов в хату та став коло дверей а вони до себе говорили, мене не помітили, і я все слухав, а потім я не хотя як чхну, а вони як побачили ме-

не, та мерщій в двері мов попарені побігли.

Анна. То пусте щось, не вважай на те, вони старенькі й щось їм причудилось, (заглянула медалі на столі) — а це що таке? та це ж діда заслуги царські. Вони нікому доторкнуться до них не дали, не то що без свого відома їх лишати.

Петро. Я тобі кажу, що тут є таке, чого ми не сподівали ся.

Анна. Чого не сподівали ся? щоб могло бути? а може вони забули? мабуть так, так є. Але ти їх не руш, нехай так собі будуть на столі.

Петро. Нехай собі будуть.

Анна. Петре, а знаєш, я тобі хочу сказати таке цікаве, таке що ти не сподівав ся.

Петро. Що таке? яка несподіванка?

Анна. Ну я тобі скажу. (шепче на ухо).

Петро. Ну, як буде хлопчик, то дамо ім'я Петро, а як дівчина то Анна.

Анна. Чого ти кричиш, я тільки а ти вже справді кричиш.

Петро. Щож, на те життя щоб жити, бо молоді літа оден раз на віку бувають а не двічі.

Анна. Правда, що двічі не бувають молоді літа. Та що день, то ближше старости. Як на тебе подивлюсь, що і ти такий будеш старенький як дід наш, то мені і невірять ся...

але в мене головка заболіла, поцілуй мене, може вона перестане.

Петро. Бідненька, дай свою головоньку. (цілують ся), то мабуть від сонця заболіла, а... може ти так? щоб я тебе поцілував?

Анна. Бач який ти? не віриш мені що в мене болить голова?

Петро (цілує). Вірю, вірю. А знаєш мати твоя мене не любить. Я хочу поїхати у місто і найду собі якусь службу то краще мені буде, як так тут жити.

Анна. А що ти вигадав? не треба, вони старенькі скоро помруть а ми тоді так гарно будемо жити... (обнімає Петра).

Ява VII.

Входить Явдоха.

Явдоха. А що це ви так робите? що зяти-ку думаєш? як дочку взяв, так ти будеш сидіти та тільки ніжитись? а робить нема? сидить тай язиком возить по губах, як той кіт по тарілці. А ти чого дочко чоловікови не скажеш щоб ішов до роботи, га?

Анна. Та ми молоденькі, не все й робити треба.

Явдоха. Ти хочеш щоб я на него робила? На твого лизуна? Бач, щей і не говорить до

матері?

Петро. Я не серджусь, ви на мене сердитесь і кричите.

Явдоха. Хто на тебе кричить? Хпба я тобі що злого сказала?

Анна. Оставте, мамо, та ви самі на него кричите ні за що.

Явдоха. Значить, на моїм добрі живе а я й слова не можу сказать! Спасибі тобі, доню, що так матір шануєш, і мене стару укоряєш! Ну, діточки, одпочивайте в день і в ночі, а стара мати нехай робить за вас. А щоб я тебе зятику ніколи не бачила! (вийшла).

Анна (бере Петра за руку і заглядає куди пішла мама). Пішли вже а тепер давай поцілую я тебе, а ти мене. (обнялись і цілують ся).

Завіса.

Конець першої дії.

ДІЯ ДРУГА.

Ява I.

На сцені Явдоха і Анна.

(Явдоха порастєть ся коло печі і стунає горшками. Анна стоїть і мнє запаску).

Явдоха. Ну, правда, що тепер діти шанують родичів! Хоч би мати і вмирала, то мусить робить, бо хтож буде! Нема кому!

Ява І.

.Входить Іван і дивить ся на їх.

Іван: Що це ви посупились обі неначе середа на п'ятницю? мабуть вже стара перекинулась якимсь словом?

Явдоха. А що ти думаєш, мовчать буду твоєму зятикові, чи що? нема що й казати, доп'яв зятика такого як і сам.

Іван. А чого він не добрий? робить, трудиться, як слід тай з Анною добре живе.

Явдоха. Живе добре! що з того що язиком лиже її губи а робить нема!

Іван. Та він же робить як слід, чого ще треба?

Явдоха. То то і є що не робить! Ти його мені зараз пробери як батько, щоб знав що ти батько в його, бо він не дивить ся на те що я йому кажу і на добро навчаю. Чекай, я його покличу сюди.

Іван. Ну то клич, клич я йому дам як батько.

Явдоха. Так, так. (вийшла).

Анна. Тату не кричіть на Петра, він нічого злого їм не сказав, то все мама неправду кажуть.

Іван. Мати, кажеш, дурно на него нападає? (обнімає її). Нї дочко, не бійся, ми з зятем обробимо все добре, я знаю матір.

Анна. Спасибі Вам таточку. (цілує його в руку).

Ява II.

Входить Явдоха.

Явдоха. Ось він зараз прийде, ти йому дай доброго чухруна .

Анна. Та що ви мамо? на те батька підбиваєте щоб дав чухрана? Він же мій чоловік, я сего ...

Явдоха. Що чоловік? гони геть таких чоловіків від себе, їх таких багато знайдеться, щоб чужий хліб їсти! Ходім на грядки, він сам з ним побалакає гарненько. Ти єму тут сам дай гарно, покажи що ти не баба... (виходять).

Іван (сам). Ну і що єму казати? Показать, що я не баба? він же й сам бачить що я не баба. А слухати баби то й сам будеш баба... Але я йому дам, щоб не змітив що я з Одаркою завів шури мурі, він добре мітить, а отак як я на него накричу, то він зі страху не буде дозирать що то було. Так, так, не буде.

Ява III.

Входить Петро. Іван гордо стоїть на сцені.

Тату, Ви мене кликали?

Іван (сердито). Та кликав, кликав щоб троха тебе пробрати, бо ти, бо...

Петро Бо що таке?

Іван Мовчи не забігай поперед батька мою, бо ти... той... то...

Петро. Що той?

Іван. Мовчи, не перебивай мені мови, як я кажу, бо той... (вбік), що йому казати? Сам не знаю, по правді нема що сказати.

Петро. Це мати вам мусіла щось сказати? Ви не такі щоб дурно на мене нападати, це вона?

Іван. (подобрів). Вона Петре вона все мене підбиває, щоб я тебе лаяв, а за віщо? сам не знаю! ти не сердь ся на мене, я її не слухаю, в неї туті не хватає. (показує на голову).

Петро. Як мене тільки кликали, то я уже знав, що щось для мене настроїне.

Іван. Ми її скорше справимо туди де козам роги правлять, тільки не знаю як. Слухай! як би ми зробили, щоб її хоть на рік виправить куди. От ми тодіб зажили, хе, хе.

Петро. Нічого не треба робить, полає тай стане, і кінець. Вони вже старі, їх вік коротенький.

Іван. На те сподіватись, що вік коротенький, то я і не дочекаюсь. Вона така що і тебе переживе. По правді сказати, вона від тебе зятику здоровша, багато здоровша.

Петро. Хиба нам куди поїхать. То друге діло.

Іван. Ай правда, от то добре буде, поїдем. (в бік). Тільки він не знає, що я сам не поїду!

Петро. А знаєте, ми поїдемо туди де роскошні будинки, та сади з буліварами, де по їх ходять такі красні дами з парасулями (Іван сміється і киває головою), ех, там життя, там.

Іван (бе Петра по плечах). Там, там життя! Ох, хочеться жити, хочеться, а ми будемо там ходити і мамзоль водити, хе, хе, хе.

Петро. Будемо, будемо, тільки вам треба трохи прибратись, так щоб хахлом не прозивали.

Іван. О ні, ні, знаєш, я як уберусь та побриюсь, то кругом буду пан, та ще й який пан, тільки ти мене научи як я маю там обходитись. (показує рукою).

Петро. Та звісно по панськи треба, ви й так трохи походите вже на пана...

Іван. Хто, я? ні, ні, той... той... той..., де мені старому, ні, ні!

Петро. Не кривитесь, я все знаю, що у вас з Одаркою. А вона славна дівчина, краще як хто.

Іван. Краще, краще, нема що казати, тільки я ні, ні, то... я...

Петро. Та що ви тут передомною криєтесь, хіба старим не вільно з молодими бавитись?

Іван. Вільно мій голубе, тільки ти мені гляди, не розпускай, бо знаєш нам погано буде з тобою!

Петро. Нічого не бійтесь, ми тепер заберемо все в свої руки.

Іван. Заберемо все, отоді вони в нас потанцюють, так як на музиках, ха, ха, ха. (за сценою стук).

Іван. О, іде вона, знаєш ти стій коло стола, а я буду на тебе кричать нібито лаю, а ти вдавай смутного. (Петро став коло стола, Іван ходить по хаті і кричить). А я ти думаєш буду тобі мовчати, що ти мене обідаєш і обпиваєш? (Явдоха входить і сміється з радости), а не хочеш робити, лежню ти ледачий.

Ява IV.**Входить Явдоха.**

Явдоха. Ох хорошо, хоч раз я діждала ся, що він зять вплає. Отак треба було його давно пробрати, щоб не був таким колючим.

Іван. Та я, тебе розпатрошу отут, як мене і матір не будеш слухати! Що ти думаєш? Та я тебе отут... розірву. (підходить до него з кулаком).

Явдоха. Ой лишенько, він ще його бить буде. Заспокій ся Іване, на що так сердить ся.

Іван. Не можу я заспокоїть ся, коли я розсердив ся. Він мене довів, о ей паничк.

Явдоха. Та Господи, прости йому Іване! Петре проси батька щоб не бив тебе, або іди з хати. (Петро іде хутко до дверей).

Іван. Куди це ти втікаєш? (іде за ним. Явдоха тримає Івана). Куди ти його сховала свого зятика милого? Дай я його, оттут розірву!

Явдоха. Іване не треба так сердить ся. Ой лишенько. Ніколи такий сердитий не був як тепер. Заспокій ся Іване!

Іван. Не можу я заспокоїтись, коли він довів мене до того! Так з ним треба, але я йому ще!

Явдоха. Ну та налякав же, як стіна бідний побілів, а трясся неначе ото жива риба, як з води витягнеш.

Іван. Ну тепер він в мене буде не такий. буде витрисорований як ото москаль при війську. Ще я до него піду! (хоче іти).

Явдоха. Господи, та не іди на двір ще сваритись, буде з него вже. Аж мені жалко стало. (плаче).

Іван. Тото й є що жалко, але треба учить, щоб знав як шанувать батька і матір!

Явдоха. Він уже буде шанувати. (на бік). Треба піти і сказати Петрови, щоб сховав ся в солому перед батьком. Я знаєш піду на двір. (Явдоха вийшла).

Іван. От жінку обманув, ха, ха, ха, от так поведи дипломатію як я! ха, ха, ха.

Ява V.

Входить Петро.

Петро (входить і показує пальцем оден на другого. Сміють ся). Ну з вас дипломат, як бачу, і хитрий же з вас чоловік, хе, хе, хе, і любого пана обійдете, не то що бабу. (сміють ся). От пропаду від сьміху!

Іван. А що думаєш, з бабами треба остро тримати, хе, хе, хе, ну як я пригадаю собі

як вона просила мене тебе не лаять, та щей плакати зачала, то я тобі чуть, чуть не лопнув, так хотілось сміяти. Хе, хе, хе, знаєш волос довгий а ум короткий. Бабу можна одурити.

Петро. А мені кажуть ховать ся у соломі, поки ви не пересердитесь, ха, ха, ха.

Ява VI.

Входить Анна.

Анна. Любий мій таточку, (цілує в руку), я теж ніколи не думала, щоб ви могли на мого Петра що зле сказати. То мати так тільки на него завзялись, тай лають й лають.

Іван. Отепер не буде! Вона вже плакала за ним.

Анна. Е ні, мама не такі, щоб плакали.

Петро. Плакали, тай ще як!

Анна. Розкажіть же, як то було!

Іван. Це вже тобі Петро нехай розкаже, тільки гляди, не виривай ся словом перед матерею.

Петро. Ходім, я тобі розкажу. (Петро і Анна вийшли).

Іван. Ну, вже з жінкою справив ся троха, тепер треба з Одаркою якось діло повести.

Ява VII.**Входить Гаврило.**

Гаврило (за сценою). Кахи, хп, хп.

Іван. От вже той! І хтоб подумав щоб таке старе, глухе, криве до дівчат ліцялось. Ну, я, то друга річ. Ах без ума чоловік і стиду не має йому. (ввійшов).

Гаврило. Ох, ох, ох, яке все ненокірливе. (оглядаєть ся, а потім сів). А що не кажи, а вона славненька, таки мене і тягне до неї, сидів я в садку та дивив ся як вона на городі сапає, так вона тою сапкою, так ох, ох! Щоб я був троха молодший, хоть би так років з сорок тому назад, то полюбилаб вона мене тоді полюбилаб. Бо я тоді був козак ого-го! не було од мене лучшого москаля, не було. Було як ішли ми на Кавказ, аж 45 днів то й ноги не боліли, а тепер болять. Ну але що буде з Одаркою, як вона мене не захоче любить і матків не віддасть? тоді зістав ся я в дурнях. Я на неї нарочито поглядав, а вона хоть би і глянула на мене, так ні.

Ява VIII.**Входить Одарна.**

Одарка. На силу досапала. Завтра празник той гріх довго сапати.

Гаврило. Гріх, гріх, моя ластівочко.

Одарна. А він тут вже мене чекає! Певно гріх.

Гаврило. Одарко! Хоть подивнись на мене радісно, я тобі нічого злого не бажаю.

Одарна. Та що ви діду виградали таке? Ви хочите щоби я тітці сказала? Я зараз скажу, як тільки вони прийдуть. (відвертається).

Гаврило. Не треба, не треба казати тітці! Ти хоть гроші віддай мені ті що я тобі дав, бо я знаю що ти мене не любиш.

Одарна. Які гроші? Я їх отут лишила на столі. (на бік). Чорта лисого получиш. Я запитаю тітки або дядька, може вони взяли?

Гаврило. Не треба їх питати не треба. (за сценою чути голос Явдохи). Прошу куме до хати, прошу.

Ява XI.

Входять Дяк і Явдоха.

Дяк. Мір дому сему. (кланяється, в рясі і з палицею в руках).

Явдоха. Спасибі куме, просимо до столу, близше. (Дяк сідає).

Явдоха (до Одарки). Піди в другу комнату, бо тут гість є.

Гаврило (дивиться на дяка але не кланяється, випустив люльку з зубів).

Дяк. За якія согрішенія господь преслідуєт того раба божого? не могутяго сличать і не іміючого ног?

Явдоха. Не знать нам куме, то вже богові відомо... Прошу, сідайте куме, зробіть ласку.

Дяк (сідає). Всі в бога ми грішніі, только ми не равні в гріхах. Оден наказаний за людей, другий за клевету, а третій за винопитіє, за непочитаніє сьвященого стана. Гріхів не посчитать всіх.

Явдоха. Та хіба чоловік, куме, знає що грішити?

Дяк. Грішити, грішити, кума. А де це кум Іван, що в хаті оце его не має?

Явдоха. Пішов десь в садок на яблука.

Дяк. А я іду з похорону тай думаю, дай до кума зайду тай кваску випю, бо жарко.

Явдоха. Дуже, дуже рада кумові що зайшли до нас. Та ви кумцю може й їсти хочете, то я внесу дечого, у мене як раз курка печена, неначе приготвила нарочито для вас.

Дяк. Не завдавайте собі труда кума, я не так дуже голодний, хіба так тільки щоб ви не сказали, що я бризгаю вашою стравою. (Тут

Явдоха ставить на стіл печену курку і горівку, а Гаврило дивиться на те все).

Гаврило. (кашляє). Хе, хе, хе.

Дян (дивиться на горівку). О грішні грішні ми от того питіва...

Явдоха (наливає). Ну, куме, до страви по маленькій випієте (підносить), щоб горе забути.

Дян. В дому сему ви голова, з голови начало іде. Прошу кума, ви першу випийте.

Явдоха. Ну, то дай боже, було гоже. (пє) Прошу кумцю, викушайте до дна.

Дян. О грішні ми, ти кума соблазняєш півтом і мене, яко соблазнила Єве Адама. В ній бо блуд є.

Явдоха. Блудить будете тоді як випієте. Прошу, викушайте до дна (дяк випива), закусить же курочкою.

Дян. Закусить не троя, а я то заждущий, а ятіє чолавіка не оскверняєть. Ану бо кума, от кудова курочку починать їсти?

Явдоха. То ви куме смак маєте, з відки починать.

Дян. З ніг починать, ніжки зісти щоб ними до куми скорше прибігчи, ха, ха, ха.

Явдоха. Ох ви куме жартовать умієте, ну, то прошу до ніжок, доріжку їм підкропіте.

Дяк. Ха, ха, ха, підкroшнть щоб бнстрійшн булн до ходу вони ха, ха, ха.

Явдоха (наливає). Ну то прощу же куме.

Дяк. Соблазняєш ти кума меня своїм вином. Ну хнба тільки цю.

Гаврило. Хе, хе, хе.

Явдоха. О, треба батьковн піднести чарчину, вони це питво люблять. (до старого). Татү хочите пити?

Гаврило. Га хе, хе, що, що таке?

Дяк. То він і глухий спільно.

Явдоха. Хочете? ну то нате вишнйте за здоровлє кума.

Дяк (в бік). Для такого як він то шкода і горілки. (Гаврило пє) старе, глухе, криве, а пє як молоде. Треба обтерти чарку, бо прийдець ся вишнти з неї, а він тільки своїми губами слини напустив та чарку запаскуднв. О, то вже не люблю після старнх пити. (Гаврило піделухує).

Явдоха. Ой кумцю вибачайте мені, я тут порядкую, а ви одні, прощу до курочки ще по одному. (наливає).

Дяк. Ні кума, прощу ви самі, ви господня, за те перше вишнйте самі до дна самі...

Явдоха. Та мені буде богато. (підносить чарку йому).

Дяк. Ні, ні, кума, вам перша, а по тім мені.

Явдоха. Ну то пошлиж боже всего добро-го. (пє).

Дяк (до публіки). Нехай ополоче чарку сама після того слинявого.

Явдоха (наливає і дає дякови, дяк випиває).

Дяк. А чого старий тут сидить, коли не на дворі боже літечко, требаб єму на свіже повітре піти!

Гаврило (в бік) От куди мені закидає, ехе, ехе, ехе. (хоче іти).

Явдоха. Кудиж ви ідете, посидьте з нами, кум не часто бувають в нас.

Дяк. Нехай, нехай, (махає руками) кума, старий іде на свіже повітре, бо в хаті тяжко сидіти, тяжко.

Гаврило (крутить головою і моркоче, вийшов, Явдоха проводить).

Дяк. Що він казав вам?

Явдоха. Те що на ум єму прийде, і воркоче, він все про Кавказ говорить. Ну щож буде курочка стояти? прошу куме крильця взяти.

Дяк (смієть ся і сьпіває).

Курка крилці мала

Вона ними скоро літала

А я їх зім,

Щоб ними до куми скорше летів.

Ха, ха, ха.

Явдоха. Та ви кумцю і сьпівака добрий. (наливає). Та прошу до крилців випити, крилця треба помочити, щоб живійші вони до лету були.

Дяк. Та ви, кумо, добре приказувать вмієте, за се я вас кумо поцілую. (протягє руки і хоче поцілувать. Тут вбігає Максим).

Ява Х.

Максим вбігає.

Максим. Мамо, жид казав що сам прийде до нас, і скаже чи я міняв яйця за мідяники.

Дяк. От принесло його тут.

Явдоха. То чогож ти кричиш так? прицінь можна було сказати тихо, а то зоявив рота і кричить як та ворона. Уклонись та скажи здрастуйте Єогру Платоновичу, прецінь не забув їх учителя свого.

Максим. Здрастуйте господин учитель. (кланяєть ся йому).

Дяк. Здоров, здоров Максиме, а якій ти став великий за літо, підріс, ну, ну, на то-

бі та піди мідяників купи собі. (Максим не хоче іти).

Явдоха. Ну, чогож ідеш неначе не свій, возьми та в руку поцілуй учителя. (Максим бере і цілує в руку дяка, обернувшись до публіки і витирає губи).

Максим. А як рука табаком смердить. (плює, сів).

Дян. Ну, не ідеш за мідяниками, га?

Максим. Жид мені не дасть мідяників, бо я з ним полаяв ся за яйця.

Дян. Та яж тобі яєць не дав а гроші дав.

Максим. Він і за гроші не дасть.

Явдоха. Як то не дасть? Іди і вилай його як не дасть.

Максим. Я не хочу лаяти його і не піду..

Дян. От лихо, нічого не помагає, сей ще гірше старого всївся.

Явдоха. Ну то піди на пасовиско, тай корови прижени сам.

Максим. Чогож я піду так далеко? вже вечеріє, вони самі скоро прийдуть.

Дян. Ну то нехай йде кози пасти.

Максим (сміється) Та в нас козів нема.

Дян (до публіки). От дитина, цілий дипломат.

Явдоха. Та то учитель жартують з тобою.

Дян. Так, так. Максиме, я жартую. ти доб-

рий ученик, на ще тобі на мідяники. (Максим бере).

Явдоха. Бач який учитель добрий для тебе, що ти такий мудрий.

Дяк. От дитина вродилась десь в якійсь час нелюдський, вже послідні маєтки віддав, а він ще не іде з хати.

Максим. Виб говорили з нашим Петром, він все знає добре і за революцію говорить.

Дяк. То се якийсь революціонер? А що він каже за революцію?

Явдоха. Та то такий мудрий, верзе не знає що! Іди та скажи нехай Одарка іде сюди. (Максим пішов).

Явдоха. Дитина, не дивуйте ся, все хоче знати. Ну прошу.

Дяк. Але кума, ви сьогодні такі красні неначе під вінець ідете.

Явдоха. Жартуєте з мене, кумцю?

Дяк. Без жарту, скажу вам, ви сьогодні як та ягідка цвіту. (бере за руку і сміється).

Явдоха. А ви кумцю як той огірочок на грядках лежить, повненький та молоденький, так і хочеть ся взяти тай, тай...

Дяк. Беріть мене раба божого, я весь ваш. (зложив руки).

Явдоха. Я ваша рабиня мій кумцю любий. (цілують ся).

Ява XI.

Петро і Анна входять, взрівши що цілують ся і назад вернулись.

Явдоха. Тенер поки чоловіка нема, то я вас кум'ю ще раз поцілую.

Дяк (співає).

Цілуймо ся і любуймо ся

Поки літа молоді не постаріли ся.

(Хоче обняти).

Ява XII.

Одарка входить.

Одарна. Чого ви мене кликали? (до дяка). Здорові були добродію.

Явдоха і Дяк (обоє разом). Здорова, здорова була Одарко.

Явдоха. Ти кажеш, я тебе кликала? ну то добре, що прийшла, я тобі хочу щось сказати, щоб ти (іде до Одарки. Дяк до Одарки приглядаєть ся).

Дяк (в бік). От красна дівчина, біленька як та квіточка, от в кого мені треба залюбитись, а я з дуру в Явдоху, тай ще й цілував її в губи (цлює). тільки губи попаскудив. (витирає губи і говорить). Красна, красна дів-

чина, треба її дати на стрічку... (шукає по кишенях за грішми). Нема ніде, кому не слід, то дав аж за багато, за дармо, а от де треба, то їх нема.

Одарна. Ну то я піду. (хоче іти).

Дяк. Ні, ні ти лиши ся Одарко, нехай тітка піде туди.

Явдоха (подивилась на дяка. Одарка вийшла).

Дяк. Треба непременно до Одарки залпцять ся мені. Як дам лишній карбованець, то вона з охотою до мене піде з охотою, вона служниця.

Явдоха (підходить до дяка). Що ви так казали, щоб я пішла?

Дяк. Ні, ні, то я так навмисно, щоб вона не зрозуміла, знаєте які то молоді люде! Їх трудно провести.

Явдоха. Правда кумцю, правда.

Дяк. Уберіть оце зі столу, бо вже мабуть і чоловік надійде, то щоб не підозрів нічого.

Явдоха. Та що ви кумцю, я його проведу на кождім місци, ех, кумцю, які ви трусливі. (підходе до нього).

Дяк (ступає назад і махає руками). Ні, ні, вже не треба, не треба, бо щоб не прийшов.

Явдоха. Кажуж вам, що не бійтесь куме, хоть послідний разок.

Дян. Вже було послідний. (до публики). От стара чіпилась як та сова до зайця. Кума, колиб не надійшов, лишіть, лишіть вже.

Явдоха. Що? ви мене вже не любите? зїв курку і випив горівку, тепер вже не хоче любити? (грізно). Та я тебе отут розірву на троє, собача шкуро, зате щоб не лицяв ся до чужих жінок.

Дян. Ні, ні, то я так, я тебе люблю кума. (до публики). От попав в баталію.

Явдоха. Ви всі такі, тільки тоді любите, як їсте тай пете. Шкарбан ти старий. (Дяк кругом стола і іде до дверей).

Дян. Ні, ні, я тебе кума не проміняю за що, ти моя послідна любов. (скоро в двері).

Явдоха. Я знаю чого він мене не любить, це він побачив цю нашу наймичку. Ну чого всі мужчини такі якісь без знання, хибаж можна промінять мене господиню за служницю? Пфу, в таких розуму нема щоб цінити мене! А я сю красуню з двору вижену геть, не буде її тут, не буде. (виходить).

Ява XIII.

Входить Гаврило і нашлає.

Гаврило. Хе, хе, хе. (роздивляєсь що не-

ма нікого в хаті, пє горівку, котру Явдоха зі-
ставила на столі. За сценою стук. Гаврило по-
чув і утік).

Ява XIV.

Петро і Анна.

Петро. Ну, і що ти скажеш на се що тут
було, га?

Анна. Не хочу чути, не кажи мені нічого.

Петро. Казав, що тут єсть щось, а ти не
вірила мені. А тепер повірила.

Анна. Вірю, вірю.

Петро. Я казав тобі нам треба виїхати
з відсіля до міста, і там будемо жить не бачив-
ши цього.

Анна. Їхать? а де грошей взять?

Петро. Я їх тут роздобуду.

Ява XV.

Входить Іван.

Іван. Ну, як Петре сіно добре скошив?

Петро. Добре тату, так як належить ся.

Іван. А ти чого така хмурна, занедужала
чи що?

Анна. Занедужала. (пішла).

Іван. А що, хиба матері і доси немає?

(дивить ся на стіл). А це що таке, хто це пив та їв?

Петро. Скажу вам, що ми тепер все маємо в руках.

Іван. Як то все?

Петро. Отут то було, що я бачив (сміється).

Іван. Ну, ну, що таке?

Петро. Ваша жінка, от тут во з дяком пили і їли.

Іван. З дяком? ха, ха, ха, от знайшла пару як раз по собі! А ти підглядав мабуть? Скажи мені як товаришу щож вони робили?

Петро. Тут вони з ним обнімались і цілувались.

Іван. Цілувались? От дурна стара! І що то ї допомгло, що цілувались?

Петро. Вони так цілувались неначе коти на даху весною.

Іван. Коти...? (сміється) От ум в баби, що ти скажеш? і мабуть і Анна бачила, що така смутна?

Петро. Бачила, ми в двох зайшли у хату.

Ява XVI.

Максим вбігає.

Максим. Тату, дивіть ся скільки в мене мідяників!

Іван. Де ти взяв? може справді за яйця міняєш?

Максим. Мені дав дяк грошей багато!

Іван. Це щось тут було недобре, коли він гроші роздавав. Він за копійку задушить ся, Знаєш Петре? нам треба зробити так щоб ми без неї пожили хоть не скільки місяців.

Петро. Зробимо, от моя рука вам. (подає руку).

(За навіса).

Кінець другої дії.

ДІЯ ТРЕТА.

Ява I.

Одарна.

Одарна. Я не знаю за що на мене тїтка сердять ся? не то що не говорять, і дивить ся не хотять! що з ними стало ся, я не знаю. Ранше не такі були. Хоть і розсердять ся, то не на довго. А тепер і не говорять і не дивлять ся, ну колиб скорше до року дослужить, не остану ся ні оден день тут. А тут ще дід і дядько спокою мені не дають. Як тільки лист дістану від брата що мені знайшов службу в місті, то в тій хвилі поїду.

Ява II.

Петро слухає, що Одарна говорить.

Петро. Одарко, ти сама знаєш правду, що тут є. Тобі треба сей дім покинуть, щоб на тебе ніхто пальцями потім не тикав, що ти тут служила.

Одарна. Я довго не буду тут, покину їх, а ви Петре, як грамотний чоловік, ви їх наuczить як треба життя своє вести.

Петро. Їх учить вже запізно, пройшло те время що треба було вчити, їх може справить тільки домовина. (Гаврило кашляє за сценою).

Одарна. О вже іде скарбан старий.

Петро. О це бідна каліка, бачити не бачить, чути не чує, тільки й знає в хату та коло хати сидіти, пішов би куди та ноги не несуть. О, горе таким калікам старим.

Одарна. Говоріть, говоріть, не той він що ви думаєте! І я так собі думала, але помилила ся.

Петро. Як помилилась ? що таке?

Одарна. Розказати вам за отого шкарбана, то ще гірше здивуєтесь як здивовані.

Петро. Та що таке? ти мені скажи, бо я не втерплю.

Ява III.

Анна входить.

Анна. А що ви в двох робите і об чім балакаєте?

Петро. Та Одарка хоче нам щось розказати цікаве за нашого дідуса Гаврила.

Анна. Що таке цікаве? Розкажи Одарко і я хочу знати.

Одарна. Мені соромно і розказувати, ви і вірите мені не будете як я буду вам говорити, що то за дідусь ваш, бо люде в таких літах як він того не роблять.

Петро і Анна. Ну, що таке? говори Одарко, ми нікому не скажемо.

Одарна. Знаєте, він не глухий і не кривий, він так...

Петро і Анна. Так з себе удавав?

Одарна. Так — каже щоб робить не заставляли його.

Анна. Що це воно? я стільки років живу та бачу, що вони криві і глухі. Не вжеж це стільки років вони прикидались? я щось не віру.

Петро. Я також Одарко мало віру сему. Може вони тільки так казали, що вони не криві не глухі? Тиж бачиш, вони й хату не перейдуть без милниць. То вони жартували так!

Одарна. Жартують вони, їм молодість на ум верзеть ся.

Анна. Правда, вони ранше було зі мною у кукол гралась то такого було наговорять, що сам би собі не вірив, що то старий чоловік.

Одарна. Певно, що я бачила своїми очима, що вони не криві і не глухі. Я сама знаю і це кажу.

Петро. А якже воно було? ану розкажи, цікаво знати. (до Анни) правда?

Анна. Та правда, що цікаво знати.

Одарна. Про все говорить вам мені соромно, він ваш родич. (хоче йти).

Петро. Постій Одарко! Як ти утікаєш, то мусить неправда бути що ти кажеш за діда?

Одарна. Все те правда що я кажу, тільки ви мені не повірите. (Гаврило за стіною кашляє). О він іде, знаєте що, як ви мені не вірите то сховайте ся де небудь в хаті, тай самі побачите, бо він до мене буде говорить.

Петро. Добре, ховайсь Анно під стіл а я на піч.

Анна. Ти ховайсь, я не хочу, я піду в садок а ти мені потім розкажеш. (вийшла).

Петро. Ну, я на піч заховаюсь. (поліз на піч).

Ява IV.

Входить Гаврило, нашлає і оглядає хату.

Гаврило (сів). Що Одарко, як ти думаєш зі мною?

Одарна. Що думаю, я нічого не думаю.

Гаврило. Щож ти гадаєш, що я от так тебе остану? Одарко не жартуй зі мною.

Одарна. Хиба я з вами коли жартувала? відв'яжіть ся від мене, чого від мене хочите.

Гаврило. Чого від тебе хочу? А ти не знаєш чого я хочу?

Петро. Бач, чого він хоче.

Гаврило (іде до Одарки і хоче її обняти).

Одарна. Геть хтось іде. (Гаврило назад сів і кашляє).

Гаврило. Щож ти кажеш, хтось іде. Ніхто не йде, ти мене тільки налякала. Слухай, я тобі хочу тільки одно слово сказати. (іде до неї. Петро з печі вхопив мильниці і люльку і ховає на шіч).

Одарна. Геть, хтось іде. (за стіною стук).

Гаврило (перестрашений що люльки і мильниць нема). Де ти, де ти Одарко поділа мої?

Одарна. Що поділа? хиба ви бачили я брала що?

Гаврило. Та ти не брала, але де вони поділись? непаче й нікого не було, Ах немає, щож невжеж нечиста сила забрала? (шукає).

Одарка. Та я вам казала, що вами нечиста сила так провадить.

Гаврило. Та ти думаєш, що нечистій силі потрібна люлька і мої мильниці? Ой, тай справді нема... Одарко, що мені робить?

Явдоха (за сценою). Я тобі псявіро покажу яйця.

Гаврило. Що мені робить? Всі знають що я не той, не той...

Одарка. Сховайтесь десь в кутку поки що.

Гаврило. Де, де сховатись?

Одарка. Ось мішок, лізьте в него а я завяжу тай ніхто не побачить вас.

Гаврило. Давай, давай скорше, я влізу. (лізе в мішок, Одарка поправляє). Тільки ти не завязуй міцно, а то я задохнусь.

Ява V.

Явдоха входить, не бачить Одарки.

Явдоха. Ну й що ви думаєте, отак тобі й кожний хазяйнує, а ти й нічого не кажи! Стрівайно, заведу я инший порядок! (побачила Одарку). А ти чого тут притаїлась мов не своя! Я говорю, а вона й необзивається ся.

Одарна. Хиба ви до мене говорили тітко?

Явдоха. Мовчи, не твоє діло до кого я говорила, сама знаю, що до себе говорю. Ти вже така велика господиня стала, що не можна й слова сказати тобі.

Одарна. Я не господиня, я служниця.

Явдоха. Отож, що служниця той покоряйся, і слухай того в кого служиш. (в бік). Вона ще й гонор має, але я її скажу що вона більше не буде в мене служити, то той гонор зараз спаде з неї. (до Одарки). Ти небого знаєш щомі обирали? Такої розумної як ти не будемо в себе більше держати. Шукай собі міста.

Одарна. Спасибі вам тітко за се, я сама давно вже збираюсь вам це сказати, та якось мені смілости не хватало, а коли ви мені самі сказали, то я дуже рада сему.

Явдоха (сердито до публіки). От пройди-світка, вона ще й рада сьому. Ну то колиж ти думаєш відходити? заявиж місяць наперед.

Одарна. Наперед треба сказати? От я зараз не хочу й не буду, от і все, шукайте собі другу. (сіла).

Явдоха. Вона сіла? От тобі покірна слуга, треба Іванові сказати, нехай він її пробере, так як зятя пробрав, або нехай що хоче

робить з нею! То ти думаєш панею бути, що сіла?

Одарна. Я не пані, не хочу в вас бути, от і все.

Явдоха. Може це зять її так підстроїв? Ану но, я до неї грізно візьмусь! Що з нею ця ькатись. То ти мене будеш слухати, сімна-цять болячок твоїй матері!

Ява VI.

Іван.

Іван. Гов, гов, стара чого ти сьогодні до бійки береш ся, що з тобою? може що зле зі-ла та живіт болить?

Явдоха. Болить в мене серце, а не живіт що не є як я хочу.

Іван. Та ти багато дечого хочеш, так може ніхто не хоче слухати твоїх небелиць. А ти Одарко чого так захмурилась?

Одарна. Я в вас більше служити не буду, бо тітка до мене...

Іван. Ти не против ся тітці. Стара на щө ти Одарку обиджаєш?

Явдоха. А може я не маю права й слова її сказати? Що вона, царська дочка, чи може з сахару хроблена?

Іван. Не з сахару і не царська дочка, а на:

кидять ся на неї я не позволю. Іди Одарко до Анни в садок. (Одарка вийшла).

Явдоха. Ох мені лишенько, тут щось єсть! Що то він так за нею заступаєсь?

Іван. Ну, а я тепер піду. Там кум дяк приходили та казали, що зайдуть до нас як буде час у їх (пішов).

Явдоха. Це певно кум прийти хоче щоб зі мною побачитись і перепроситись. Його тягне до мене, я знаю, він шалено в мене закоханий, так і блукає день в день коло хати, щоб побачитись, бо ніяково тепер зайти в хату. А я на него даром накричала, він не вповатий. Ох, хотьби прийшов та розвеселив мою душу.

Ява VII.

Дян входе з квітками для Одарки.

Дян. Можна ввійти в дом сей? (струсив ся і оглядаєсь).

Явдоха. Прошу, прошу куме, сідайте.

Дян. Я, я, я, так несподівано прийшов, вибачайте мені, а деж кум? але нічого, нічого.

Явдоха. А деж це ви квітки взяли такі красні (взяла).

Дян. Та я вам, вам приніс кума, вам (в бік). А Одарочки нема, деж це вона?

Явдоха. Та прошу куме, ближе до столу, що це ви неначе перший раз в нашій хаті?

Дян (на місці перебирає ногами). Та я, та я, я, кума так, так на коротенький час, тай не думаю сидати. Як би мені убраться з відсіля? А як ви проживаєте?

Явдоха. Ой кумцю, жию... (моргає на него).

Дян. Вона знов зі своєю любовію до мене лізе?... Треба удрати (іде в зад). Я вам бажаю всего найкрасшого.

Явдоха. Куме, нащо ви мене одну кидаєте? Я вас кумцю кохаю, а ви не ціните мого кохання. Кохаймо ся поки час (дяк іде до дверей та не попав в двері. Явдоха підбігає та бере за голову, та хоче цілувати а дяк не даєть ся і так крутять ся, Петро і Гаврило те все бачуть. На те входить жид і як побачив, що цілують ся, обернув ся плечима до публіки і стукає в двері).

Ява VIII.

Жид Янкиль.

Жид. Можна ввійти? (Явдоха пустила дяка, дяк не бачив жида, тільки чув голос, трясеть ся).

Явдоха. Як ви зайшли в хату так несподівано якось?

Жид. Я? ногами зайшов так як звичайно, тільки даруйте мені, я завше в хати входжу заднім лицем, бо знаєте прямо іти в хати так ото не завжди можна, бо як хазяїн побачить з передного лиця такого як я, то не пуссте в хати, а як заднім лицем іду от так, (показує) то він не бачить хто то іде, чи жид чи мужик. Ну, як си маєте пані матко (кланяєсь), як здоровле ваше? А то дяки? ну то здорові були і ви пане дяки, як си маєте?

Дяк. Добре, добре.

Жид. Коли добре, то слава богу, я вам перрвав розмови, ну то даруйте мені.

Явдоха. Ні, ні, сідайте прошу у нас.

Дяк. Так, так сідайте.

Жид (вбік). І дяки просить сідайте? який він тут хазяїн? Ой, ой, бодай вас холера забрала всіх! Янкля на поріг не пускали, а тепер просять сідайте? Ну, хай буде так як кажите. (сів). А чого ви мене прохали га?

Явдоха. Я не знаю, може старий прохав вас.

Ява ІХ.

Максим вбігає.

Максим. От і Янкиль тут. Ану скажи жиде, чи я коли міняв яйця в тебе на мідяники? Бо мати кажуть, що я міняю яйця на мідяники.

Явдоха. Та хто тобі казав? Це ти брешеш.

Максим. Як брешу, та ви мене за се білищей жиди хотіли іти бити.

Жид (схопившись). Ой гвалт, то це я буду битий тут? (хоче іти).

Явдоха. Та ні, сідайте, чого ви схопились?

Жид. Ні, дякую, дякую, сідайте самі. (подає їй те місце).

Максим. Ану, скажи жиди чи я міняв?

Жид. Та що казати, я нічого не знаю, ти мені казав що мати мене хотять бачити, то я й прийшов, а тут бить мене хотять.

Явдоха (підходить до жиди). Залишіть те все, то дитина, не дивуйтеся.

Жид (втирає ніс і в Явдоху витирає руку).

Явдоха. Що це об мене обтираєте свої руки?

Жид. Даруйте мені, ви на мене такого страху нагнали, що в мене аж сльози з очей покотились.

Явдоха. Не страхайтесь так, ну якже іде ваш генділь?

Жид. Дякую, бога хвалити гаразд, іде гиндель, тільки всі кажуть що я багато заробляю. А як богачі заробляють багато то на їх нічого й не кажуть, вони заробляють сотні на сотні, а я бідний заробляю копійки на копій-

ки, то вже й багато кажуть. Ех, щоб їм при-
снилась моя здохла кобила!

Явдоха. Хиба вона в вас здохла?

Жид. Ну, нехай буде, що воно померло!

Гаврило. Ачхи!

Жид. О, бачите правда. Спасибі вам па-
не дяке як раз на правду чхнули.

Дяк. То не я чхнув.

Жид. То може Максим чхнув? то я також
дякую тобі Максиме.

Максим. Та то не я.

Явдоха. Мовчи. (бере за чуб). Іди собі
геть з хати, ти.

Максим. Ой, ой, ой. У мене голова болить.

Жид. Ой гвалт, треба втікати бо тут щось
зле єсть! Ну то бувайте здорові. (в бік). Тре-
ба їх самих лишити, нехай вони собі трохи
полюбить ся. Ну то кажу вам, бувайте здо-
рові.

Явдоха. Бувайте здорові, та приходіть до
нас.

Жид. Так, так, приходіть, приходіть до
нас. Я піду до Івана, побачити його. Чи ска-
зати, що ви тут тільки в двох?

Дяк. Ні, ні, я також іду зараз, зараз.

Явдоха. Ні куме, ви лишіть ся.

Жид. Так, так, куме ви залишіть ся в ха-

Дяк. Ні, ні кума, я теж піду, бо знаєте щоб не пішов він і не сказав Іванови що я тут.

Жид (за кулісами). Здорові були Іване, а я вас чекав в хаті, треба вам сказати, що у вас в хаті є дяк, воно з ванною жінкою нівроке єму добре балакає, і добре цілує нівроке вану жінку.

Іван (за кулісами). Жінку цілує, ти не брешеш?

Жид. На що мені брехати? не вірите, то самі подивіть ся, сй богу.

Дяк (тремтить). Ой лихо на мене! Що робить мені, Іван іде, заховайте кумо мене бо... бо...

Явдоха. Нема куди ховать ся, тай чого ховать ся? не ховайте ся, бо то зле буде.

Дяк. Ні, ні, то не зле буде, я під стіл підлізу, я буду сидіть там поки Іван не вийде з хати. (Лізе під стіл. Петро і Гаврило дивлять ся і Петро Гаврила стукає пальцею по голові).

Ява X.

Іван **входить, оглядаєть ся, шукає.**

Іван. А де він?

Явдоха. Хто він?

Іван. Та той кажуть, кум був у нас, та...

Явдоха. Який кум був у нас? ніякого ку-

тах. (моргає на дяка). Ой вей, а щоб вам проспнлась моя здохла кобила. (вийшов).

ма не було в нас, що тобі приснилось?

Іван (в бік). Капустний жид підманув мене і від роботи відорвав. Жид де ступить там і збреше. Та я, та я, той... де батько? що їх не видко коло хати і в хаті немає?

Явдоха. Та ти піди та подиви ся на дворі за ними, бо я не можу з хати вийти, а вони мабуть і їсти хотять. (Петро показує на дяка з печі).

Іван. Їсти, то давай і мені, бо я щось хочу теж. (сів коло стола).

Явдоха. Та піди старий, та поклич і Петра до обіду бо він голодний десь.

Іван. Прийде й сам як захоче їсти.

Явдоха. От лихо мені, що воно буде?

Дяк. Душа в мене в пятки ввійшла і я вже мертвою труп, за облизаніє уст єя лежаше под трапезою. Сьвяті пророкі Стефане, Іване, Прокопіє молюся до вас, ізведіте із цієї біди потомка Адамова.

Іван. А що цей стіл так не рівно стоїть? (крутить ним).

Дяк. Ой, ой ізкончивають ся дни живота мого.

Іван (заглядає під стіл). О, свят, свят, свят, що це за оказія? це ви куме дяче?

Дяк. Я, я...

Іван. А що ви тут робите, га?

Дяк. Гуляю.

Іван. Гуляєте?

Дяк. Еге, гуляю.

Іван. Як під стіл ви заізли гуляти? щож під моїм столом булівар?

Явдоха. Що це? а я й не бачила й не чула як кум зайшли в хату гулять.

Іван (грізно). Не бачила? Це ти вже скажи тому у кого носа нема, а не мені! (до дяка). Кажите, ви гуляєте кумцю? га? ану вилазьте з під стола.

Дяк. Преспі конець життю моєму. (плаче) Ой боже боже як не хочеться умірати. (вилазить з під стола).

Іван. А чого у вас так куми слези котяться, га? з гульні?

Дяк. Ой не згульні, пригадав, що як пишеш священо писаніє скоро буде страшною суд, і буде плач і скрежет зубів.

Іван (в бік). Це вже він знає, що я зроблю над ним свій суд. (до дяка). А колиж той суд буде?

Дяк. Не знати коли буде, а буде. (плаче).

Іван. Ото ви куме дурно плачите. Не знаєте коли суд буде, а ви тепер плачите. А як

суд буде, то у вас сліз не хватить на суді плакати.

Дяк. Може правда ваша. (Гаврило висуває голову і сміється, а Петро з печі б'є його палицею по голові. Гаврило сховав голову в мішок, а Петро сміється).

Іван (до публіки). Як не говорить мені его троха шкода, що може й він нічого тут коло моєї, а я тільки чоловікові життя збавлю. По правді сказати, треба йому подякувати щоб хоть забрав від мене її. Треба голос свій змягчить. (до дяка). Та я теж кумцю так думаю, що будуть грішники на суді сльози проливати за гріхи свої.

Дяк. Ой будуть, будуть куме, будуть (тупає ногами і тримаєсь за живіт руками).

Явдоха (плаче). Боже, боже, що воно буде?

Іван. А ти чого? і ти чуєш гріх на собі? (в бік). От коли я її в свої руки возьму, а сам буду з такими, що ну.

Дяк. Позвольте куме, я сам хочу щось сказати. (шепче на ухо Іванові).

Іван (з жахом). То ви ідіть скорше, скорше, бо щоб не той тут...

Дяк (мерщій в двері).

Іван. От бідолаха, перелякав ся і шанку забув. (до Явдохи). А ти чого похнюплась.

Знаю, знаю, що тут було, тільки я не хотів нічого заводити, щоб діти не знали як ти ведеш життя.

Явдоха. Іване, що ти думаєш за мене?

Іван. Мовчать! Кому ти носа втираєш? Втри його собі а не мені. Гулять кум під стіл заліз? От немає стиду говорить в очі мені так! (ходить по хаті). А тепер час добрий в неї гроші взяти, бо вона як попарена стоїть, а мені непременно Одарочці треба. (до Явдохи). Я знаю, потребую грошей, хочу поїхати на ярмарок і купити волі для роботи.

Явдоха. А тобі зараз треба їхати?

Іван. Та зараз, зараз поїду.

Явдоха. Добре, добре, я принесу. (пінгла)

Іван. Ну добре буде, тепер я буду гулять. (Петро показує Іванові намішок і сміється).

Ява XI.

Входить Явдоха, несе гроші в руці.

Явдоха. На ось ще й на запас три сотні може пригодять ся.

Іван. Та власно пригодять ся, а як не куплю нічого, то дом упринесу. Тепер ти мені на ярмарок злагодь який мішок щоб було покласти в його що.

Явдоха. Та вот був десь великий мішок в хаті, як раз придатний для тебе.

Іван. Так, так великого мішка пошукай.

Явдоха (іде до мішка, а мішок заворушивсь). Що се мішок заворушивсь? диви!

Іван. Як то заворушивсь? мабуть тобі привиділось.

Явдоха. Та де там привиділось, ой, ворухнеться. Я боюся Іване, може то нечиста сила залізла.

Іван. Та чогоб то нечиста сила до нас забрилась та ще й в мішок?

Явдоха. Диви! знов ворухнеться, а в хаті мабуть і ладану нема.

Іван. Нащо ладану? ти патика бери в руки, ладан тепер вже не помагає нікому.

Явдоха. Ой Іване, не говори так, потрівайно, я внесу святощі в хату. (пішла).

Іван. Ану я й без святощів попробую. (бере патик).

Гаврило (з мішка). Це я Іване, це я тут.

Іван. Як то ви батьку? то ви не глухі? чули що я тут говорив?

Гаврило. Ні, ні, зятику я не глухий вже, ні...

Іван. Та що це мені й невірять ся своїм очам. Ви й не криві, без костурів стоїте?

Гаврило. Також не кривий і не був я кривим.

Іван. Та на щож це ви нас стільки років обманювали?

Гаврило. Я не обманював тебе зятику, я Явдоху обманював, бо вонаб заставляла мене робить як би я не був кривий, знаєш вонаб мені і мінуту спокою не далаб, вона зла, дарма що дочка.

Іван. О зла, дуже зла.

Гаврило. Але, що мені робить? як тепер буде? ти знаєш, що я не кривий і не глухий, а прокидаться не можу.

Іван. Я знаю, що ви не криві тай не глухі, я бачив як ви тут собі з Одарочкою завели ех, хе, хе.

Гаврило. Так, так, я її дуже люблю, вона добра служниця.

Іван. Служниця? А хіба ви за те її любите? ви з нею отут шури мури завели собі, хе, хе.

Гаврило. Так, так, шури мури завів, хе, хе, хе.

Іван. А вона й дівчинка золото.

Гаврило. Що золото значить, нічого против неї не значить, то така галочка, що життя своє віддав би за неї. Але що мені робить?

Іван. Я зараз Петра покличу сюди, він дасть вам раду.

Гаврило. Петра, не треба, не треба, а то...

Іван. Він вже знає, він все знає.

Гаврило. Як знає, з відкіля знає.

Іван. А він з печі все бачив. Петре іди сюди. (Петро злазить).

Гаврило. То ти на печі сидів і мене в голову ото стукав? (скробаєть ся в голову).

Петро. Вибачайте, діду, то я нарочито, щоб ваша дочка не побачила що ви там в мішку.

Гаврило. Нарочито? Але в мене голова чуть не тріснула.

Іван. То все заживе, стара голова не мо-лода, то ще й московска була на Кавказі, то її до того не привикать. Але тепер як діло зробимо?

Гаврило. То то й є як зробить? А знаєш той кум дядь, багато він собі позволяв от тут, його требаб було так не пустить, а гарненько погладить щоб він знав і не ліз туди куди не треба.

Іван. А сам лучший? — Та то вже пройшло, та я не хотів щоб діти знали. Але тепер радьмо, як з того діла вилізти?

Петро. В мене є ідея. Треба вам діду поїхати до Київа і там побудете в Лаврі в печерях, ну, скрізь де лежать мошці з воску, ну а назад будете їхати і скажите, що сцілили за те що ви їх цілували.

Іван. От ідея! Дай я тебе зятику поцілую, що ти такий дипломат! (цілує). Молодець, так і зробимо.

Гаврило. Це треба багато брехать.

Іван. На брехії світ весь стоїть.

Петро. Брехнею і неправдою ввесь світ окутаний.

Іван. Так, він знає краще від нас, бо він бував багато з панамі і знає як вони брешуть. А це що ми збрешемо перед бабою, це й за брехню не посчитається.

Гаврило. То так нам треба зробити, то найкраще. Буду по печерях ходити і Київ побачу. Але з ким я поїду? (за сценою стук).

Іван. Іде Явдоха, кашляйте діду, нате люльку і сідайте.

Гаврило (сів). Ех хе, хе, хе.

Петро. За що мову завести га?

Іван. За чорта, за чорта, кажи що з мішка утік і діда перелякав. Трясіть ся діду, ніби то з переляку.

Петро. А то добре буде.

Ява XII.

Явдоха входить і несе ладан в черепку і миску з свяченою водою.

Іван (ніби то не бачить Явдохи). Ну і сильний був чорт.

Петро. Не згадуйте його в хаті, ой мене налякав!

Явдоха. Що? це певно була нечиста сила?

Іван. Гірше нечистої сили, сам чорт був, ну і налякав він мене собою, а дід, бачиш як трясуться з переляку, та побіліли як стіна, аж мені їх шкода.

Петро. Але як вискочив, так прямо на діда.

Іван. Так, на діда, а дід як скочить та на мене.

Явдоха. Дід на тебе скочив?

Іван. Ні, чорт на мене скочив, та рогами мене в лоб. Отуть! (показує на голову). От сила в його!

Явдоха. Звістно, як в чорта, хиба не знаєш? але як ви його гонили?

Іван. Всі гонили, всі. Іди діда заспокій от переляку, старий сильно перелякав ся.

Явдоха. Я їм дам свяченої води напитись, тут ось і святощі перепалені, і угля з під Афонської гори, що кум принесли мені. (іде до діда). Бідненькі, як трясуться з переляку. (обкурює його ладаном). Напийтесь тату і йорданської води з святощами, то воно зараз вам допоможе.

Іван. Так, так, то зараз допоможе.

Явдоха. Пийте на вхрест. (дає пить, Гаврило сербає).

Гаврило. Кашляє.

Явдоха. О, бачите, як подійствовало на його? Ану бо й ти старий так навхрест.

Іван. Ні, я не той...

Явдоха. Чого не той, ти теж переляканий чортом.

Іван (чухає голову, мочить палець в воду і облизує).

Явдоха. Та що ти палець мочаєш? на, пий навхрест.

Іван (в бік). От напасть. (пє не ковтає, в бік воду випускає).

Явдоха. І ти Петре напий ся води от переляку. (Петро пє). Ну, тепер вже з вас все зійде.

Петро. Правда, правда, то багато ратую отак от страху.

Гаврило (кашляє).

Іван. Що з вами тату? знаєш, стара, я бою ся за батька. Нам то нічого, а батько старенький, колиб не случилось з ним зле? Їх треба повести до Київа, щоб вони приклонились до святих моц.

Петро. Отоб було добре для їх.

Явдоха. Ай справді требаб було їх повести до Київа.

Іван. Ану, запитай ти сама батька, що вони тобі скажуть?

Явдоха. Ану, запитаю. (ставить ладан на припічок і іде до старого).

Петро (до Івана). Требаб так зробить, її з ним до Київа спровадить а ми тоді заживемо.

Явдоха. Тату, хочите поїхать до Київа поклонитись мощам?

Гаврило. Ой хочу, хочу, моя дитиночко, хочу, він мені і восні той Київ сниться, і я таки зараз би поїхав.

Явдоха. Так? Треба би Іване їх виправити до Київа.

Петро і Іван. Непримінно треба зараз.

Явдоха. Але я тішусь, що мій чоловік з зятем живе лагідно. Ну, ви тут радьте як треба зробить, а я віднесу святощі в комору.

Іван. Отнеси, отнеси, та заховай щоб на другий раз придали ся. (Явдоха пішла). А що, ех хе, хе, хе.

Гаврило. Ну і встругнули кумедію, хе, хе, хе.

Іван. Не такі ми молодці, щоб бабі піддали ся, хе, хе, хе.

Петро. Та що нас три як оден, одну ціль маємо.

Гаврило. Ну але хто ви думаєте зі мною щоб їхав до Київа?

Іван. Явдоха поїде з вами.

Гаврило. Але то не добре буде мені з нею їхати і перед нею те робити.

Іван. Ні, добре буде з нею, ви в Київі поцілуєте всі моці і монахів і монашок...

Гаврило. Монашок? хе, хе, хе.

Іван. Так, так, всіх, що вам губ шкода чи що?

Петро. О там суть такі монашечки, що варт поцілувати, такі красавиці!

Гаврило. Красавиці, кажеш, га?

Петро. Та чом же їм не бути красавицями? хіба вони що роблять чи чим нуждаються, все для них готове, принесене їм бідним народом.

Іван. Та як дурний народ, то нехай носить, але ми не понесемо їм.

Гаврило. Я так тяж думаю. Але по тім як мені робить?

Петро. Як? тут діло ясне вже. Ляжете спати отак як є, а на рано встанете не кривий і не глухий.

Іван. От зяттик у мене!

Гаврило. Це так як на Кавказі сказали, що чудо ворога побило. Але тим чудом ми самі були а оден сказав: а чом же чудо без нас

ворога не побило? то його по тім й ніхто більше не бачив.

Іван. То все був обман, отже так і зробимо. Ви з Явдохою поїдьте, а вже тут то ми вас піддержимо на ногах.

Гаврило. То виражайте нас виражайте. (за сценою стук, Гаврило сів).

Ява XIII.

Анна.

Анна. Що це такий запах в хаті неначе від ладану?

Іван. Це вже тобі Петро сам скаже, бо довго розказувать. Дід їде до Київа і мати з ним.

Анна. Та що ви жартуєте тату?

Петро. Ні, тато правду кажуть.

Іван. Знаєш Петре, ти йди з нею й розкажи все.

Петро (бере Анну і виходить).

Ява XIV.

Одарна входить.

Одарна. Я сьогодні їду от вас. (Гаврило повернув ся).

Іван. Чого це таке, куди їдеш? може то-

бі що тітка казали? а може цей? (показує на Гаврила).

Одарна. Ви на других кажіте, а ви й самі добрі!

Іван. Так, так, я для тебе добрий. (в бік). Треба її дати на спідницю, щоб мовчала. На Одарко, ось твоя хусточка тут лежала, ти забула її.

Одарна (в бік). Треба взяти поки дають, даром вони нічого не дають. (бере Гаврило скоса поглядає).

Іван. Ти іди Одарко в садок до Анни, а на тітку не вважай, вона перемінить ся. (Одарка вийшла).

Гаврило. Вона через Явдоху не хоче служити. Ой, Іване, я бачу ти з нею мури завів.

Іван (в бік). От стара біда бачила. Щож, ви з нею то й я те саме, тільки ви первий мені дорогу показали.

Гаврило. Правда, зятику, вона варт того щоб ми в неї закохались.

Іван. Але мовчок перед всіма щоб ніхто не знав.

Гаврило. Ну, раз ти мене покриваєш, то я і тебе покрию.

Іван. От і Явдоха.

Ява XV.**Анна.**

Анна. Дідусю, ви їдете в Київ? Купіть мені гостинця!

Гаврило. А що тобі купить, моя голубко, моя внучко?

Анна. То вам там виднійше буде що купить?

Ява XVI.**Явдоха.**

Явдоха. Ну, обрадили як треба бути?

Іван. Ось і Анна каже, щоб ти з ними їхала та трохи відпочала від роботи, а ми вже й самі будемо робить.

Явдоха. Ну, коли так, то я поїду.

Анна. Мамочко, я вас поцілую! Мамочко, купіть гостинця гарного в Києві.

Явдоха. Добре, добре, куплю і Петрови куплю як буде все гаразд. Ну таточку ходім зібрати ся в дорогу, треба надіть чисту сорочку, убраня нове. (Анна бере діда за руку і пішли).

Іван. Але зятику ми й дипломати. І жінку вирядимо і мастки суть, а Одарка буде служить. Я її дав трохи, вона через сього старого відходила що з любощами лізе до неї!

Петро (в бік). А сам лучший! Правда ваша! ви, от то друга річ хоть і старенькі...

Іван. Я? старенький? Ой, не кажн хіба я похожий на старого?

Ява XVII.

Максим вбігає.

Максим. А в нас тату був жид, і сказав в вічі матері що я яєць не міняв на мідяники.

Іван. Остав, Максиме, зводить справи за яйці, ось мати їдуть до Кієва з дідом, а ти її попроси щоб вона тобі привезла гарненького гостинця з Кієва.

Петро. Ти матері проси, щоб вона тобі гарну книжку купила в Кієві, то буде добрий гостинець.

Іван. Та що це ти Петре вигадав? Мати щоб книжку привезла? вона так на книжках розумієть ся як медвідь на звіздах.

Петро. Та то правда, вона й копійки не захоче стратити на книжку. От, дукачків то вона привезе багато. (розмовляють).

Максим. Тату?

Іван. Чого тобі треба?

Максим. Я хочу теж.

Іван. Що, їсти може? чекай мати прийде. (говорить з Петром).

Максим. Тату я. я...

Іван. Не цапай мене, чого тобі треба?

Максим (мовчить, Іван знов говорить з Петром). Тату?

Іван. Не цапай мене!

Максим. Тату?

Іван. От причіпив ся. (переходить на другий бік).

Максим. Тату? я, я...

Іван. Не цапай мене, чого тобі й треба?

Максим. Я теж хочу в Київ поїхати з мамою!

Іван. Ти хочеш в Київ? то чом ти мені се-го не казав зразу? їдь, їдь сину...

Ява XVIII.

Явдоха. Анна веде Гаврила під руку,

в новім убраню і клунки на плечах.

Максим. Мамо, я теж поїду до Київа, я хочу. (плаче).

Іван. Візьми його теж, нехай світа побачить.

Явдоха. Алеж він не зібраний як слід! Требаж йому чисту сорочку надіти.

Петро. Для дороги лучшої одежі йому не треба, а там йому купите в Київі убрания на пам'ятку.

Іван і Анна. Та нехай їде. Не плач Максиме.

Явдоха. Ну, нехай їде.

Ява ХІХ.

Одарка.

Іван. Ну Одарко, прощайся з дідом і тіткою, бо вони їдуть до Київа на поклоненіє.

Одарка. Ой, тут щось єсть! Я одна не зостанусь тут довго. Нехай вам бог помагає. (всі прощаються).

Явдоха. Тиж тут гляди Одарко і хазяйства пильнуй, та не гуляй а роби троха, тай всі ви робіть.

Іван. О певно не будемо гулять, бо роботи багато, багато. Ти Одарко проведи їх за гору, бо я провів би та у мене робота там розпочата, але ти зараз іди сюди, до роботи.

Явдоха. Так, так, ти іди до роботи, а Одарка зараз вернеться. Прощайте, прощайте. (всі пішли).

Іван і Петро (сміються).

Іван. Щей тут заставля робити? Ну, ми її наробимо!

Петро. Тепер ми відпочинок зробимо без їх.

Іван. Отпочинемо! Тепер в мене неначе

крила впресли, от то полечу свободіно туди де я ще не був.

Петро. Летіть, летіть поки свободні, а чи є чим летіти?

Іван. Є. (виймає гроші). На в двох будемо літати. (дає Петрови). Спасибі тобі зятку за твою піддержку.

Петро. А вам теж спасибі що мене отим піддержали. (показує гроші).

Ява XX.

Листонош з листом.

Листонош. Здрастуйте.

Іван. Здорові були. А що таке?

Листонош. Та ось лист приніс до вашої служниці, заказний, треба лично її до рук доручити.

Ява XXI.

Одарна.

Петро. Ось і Одарка. Одарко маєш лист.

Одарна. Та прочитайте мені Петре.

Петро (роздер і читає). Дорога сестро Одарко. Я дякувати богу здоров і прїїзджай до Київа, бо ту є для тебе добра служба, за котру ти мене нераз просила. Але як отримаєш сей лист, то зараз кидай все і сейчас прїїзджай.

Одарна. Слава тобі господи, що я дочекала ся. Зараз їду. (збирає свої речі по хаті. Іван за нею ходить).

Іван. Ти Одарко не їдь, не їдь лишись тут. тітки немає.

Одарна. Не хочу я, ні одну хвилину чекати, зараз їду.

Іван. Як зовсім? я тобі дав, щоб ти зісталась тут а ти ото так?

Одарна. Що так? отак. Бувайте здорові. (пшла), не поминяйте лихом. (Петро в бік сміється).

Іван. І щож воно буде? вона мене той, але ми тепер поїдемо туди де отакі о!

Ява XXII.

Анна входить.

Петро. Я поїду ось з ким, а вам тату совітую теж піти на відпуст до Київа.

Іван. Як то, то й ти такий? Господи боже, завів ти мене во іскушеніє.

Петро. Забудьте за те, що ви задумали.

Анна. Забудьте, тай другим заказуйте.

Іван (сів і пальцем в чоло). От воно як? Колиб моя старенька скорше приїхала з Київа.

КІНЕЦЬ.

